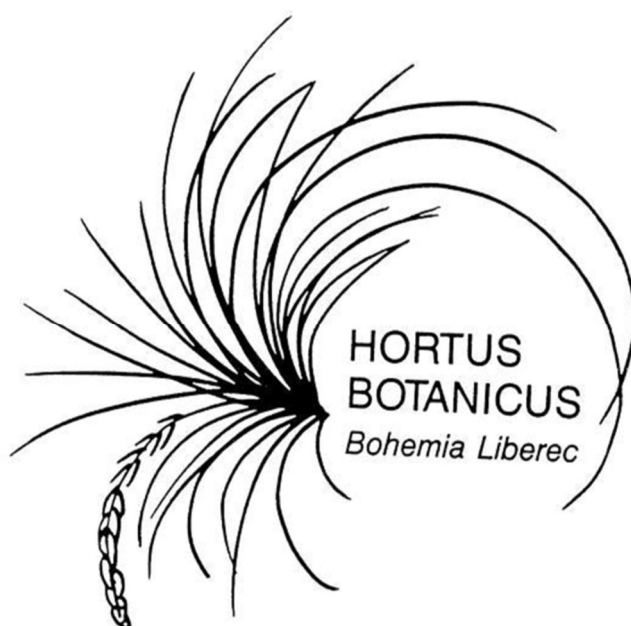

**Botanická zahrada Liberec – LK,
příspěvková organizace**

Zpráva o činnosti organizace za rok 2023

Předkládá: Bc. Václav Lenk, ředitel organizace

Obsah

I.	ÚVODNÍ INFORMACE.....	1
A.	Základní údaje	1
B.	Nemovitosti ve správě Botanické zahrady	2
	Seznam pozemků svěřených do správy Botanické zahrady Libereckým krajem (LV 14538):.....	2
	Seznam staveb (LV 14538):	4
	Stavby nezapsané v katastru nemovitostí:	4
C.	Organizační struktura a počet zaměstnanců	5
II.	SPECIFICKÁ ODBORNÁ ČÁST	6
A.	Stálé expozice	6
1.	Vnitřní skleníkové expozice	6
2.	Venkovní expozice	12
B.	Krátkodobé výstavy a komentované prohlídky.....	13
C.	Odborná a publikační činnost.....	15
III.	Vyhodnocení finančního hospodaření organizace.....	16
A.	Výnosy organizace, zhodnocení vývoje	16
B.	Náklady organizace.....	17
C.	Plnění soustavy ukazatelů.....	18
D.	Hospodářský výsledek organizace	18
E.	Finanční vypořádání příspěvků, dotací a návratných finančních výpomocí	19
F.	Doplňková činnost	19
G.	Stavy peněžních fondů.....	19
H.	Inventarizace	19
I.	Výsledky kontrol	20
IV.	Zhodnocení roku 2023 v Botanické zahradě Bc. Václavem Lenkem, ředitelem organizace	21
V.	Přílohy	22
A.	Organizační struktura	23
B.	Pilotní příležitostné edukační program Vánoce – statistika.....	24
C.	Hlavní činnost – plnění rozpočtu	27

I. ÚVODNÍ INFORMACE

A. Základní údaje

***Botanická zahrada Liberec-LK, příspěvková organizace
IČO 10973605
Purkyňova 630/1
460 01 Liberec***

Tým zpracovatelů

*Bc. Václav Lenk, ředitel
RNDr. Miroslav Srba, Ph.D., botanik
Pavla Pytlounová, vedoucí zahradnice
Ing. Blanka Nouzáková, zástupkyně vedoucí zahradnice
Radka Kuchtová, edukace a marketing
Ing. Věra Chládková, vedoucí administrativy
Ing. Květoslav Kozák, vedoucí technické sekce
Monika Pokorná, mzdová účetní*

Předkladatel

Bc. Václav Lenk, ředitel organizace

B. Nemovitosti ve správě Botanické zahrady

Botanická zahrada Liberec – LK, příspěvková organizace (dále jen Botanická zahrada) se nachází v katastrálním území Liberec mezi ulicemi Lesní a Purkyňova a rozprostírá se na pozemcích o celkové výměře 17 805 m².

Seznam pozemků svěřených do správy Botanické zahrady Libereckým krajem (LV 14538):

parcela č.	výměra m²	druh pozemku, způsob využití
3128	4618	ostatní plocha, zeleň
3174/1	845	ostatní plocha, zeleň
3174/2	1443	zastavěná plocha a nádvoří
3174/6	54	zastavěná plocha a nádvoří
3174/7	332	ostatní plocha, zeleň
3174/8	674	ostatní plocha, zeleň
3174/9	265	ostatní plocha, zeleň
3174/10	774	ostatní plocha, ostatní komunikace
3174/11	349	ostatní plocha, zeleň
3174/12	1884	ostatní plocha, manipulační plocha
3174/13	1511	ostatní plocha, zeleň
3174/14	646	zastavěná plocha a nádvoří

Skleníkový komplex byl vystavěn v letech 1995 – 1999. Skládá se z expoziční části, která je přístupná veřejnosti a pěstebních skleníků, které jsou běžně veřejnosti nepřístupné. V roce 2014 byl v zadní části zahrady přistavěn výstavní pavilon „L“, kde je umístěna expozice leknínů. Posledním dostavěným pavilonem je pavilon M z roku 2020, kde je trvale umístěna expozice o přirozených podmínkách rostlin, které jsou v Botanické zahradě k vidění. Na okolních pozemcích jsou vytvořeny rozsáhlé venkovní expozice.

Pohled na Botanickou zahradu z dronu, podzim 2023, foto Zdeněk Sopůšek:

Seznam staveb (LV 14538):

Objekt	na parc. č.	způsob využití
Pěstební skleníky, garáže, kotelna	3174/2	občanská vybavenost
Pavilon M	3174/6	občanská vybavenost
Administrativní budova (výstavní sál, dílna údržby)	3174/14	jiná stavba
Pěstební skleníky č. 8,9,10	3174/15	občanská vybavenost
Pavilon L	3174/17	jiná stavba
Expoziční skleníky (č.p. 630)	3175	občanská vybavenost

Stavby nezapsané v katastru nemovitostí:

Objekt	na parc. č.
Hlavní vstup - pokladna	3128

C. Organizační struktura a počet zaměstnanců

Od 1. 1. 2023 byl do vedení organizace jmenován Radou Libereckého kraje Bc. Václav Lenk. S přihlédnutím k jeho vizím a požadavkům zřizovatele byla v průběhu roku vytvořena organizační struktura, která těmto požadavkům vyhovuje. Organizace je vnitřně členěná do pěti oddělení – zahradnická sekce, edukační oddělení, akvaristika, technická sekce a administrativní sekce.

Zahradnickou sekci nově od roku 2023 zaštiťuje hlavní botanik s 0,25 úvazkem. Zároveň je vedoucím nově vznikající laboratoře. Zahradnická část má pro každodenní provoz v čele dva vedoucí pracovníky – pro vnitřní a venkovní expozice. V zahradnické sekci spolupracuje 10 zahradníků s celkovým úvazkem 9,75. Dále zde jsou obsazeny 4,3 úvazku pomocného zahradníka.

Akvaristika je obsazena jednou osobou na celý úvazek. Mimo péči o expozici akvárií zahrnuje také péči o ostatní živočichy v organizaci – např. kajmana brýlového, želvu, kapry koi, ptactvo v expozici Austrálie a další.

Edukační oddělení bylo vytvořeno v závěru roku 2023 a prozatím je obsazeno pouze jedním úvazkem. V následujícím roce je nutné tuto pozici posílit.

Technická sekce sdružuje vedoucího technika organizace, údržbáře a 1,5 úvazku uklízečky.

Administrativní sekce sdružuje vedoucí administrativy, účetní a mzdovou účetní a provoz pokladny a interní knihovny. Tato sekce je obsazena celkem 8 lidmi při 6ti úvazcích.

Na konci roku 2023 pracovalo v organizaci 29 osob s celkovým přepočteným úvazkem 26,3 úvazku. Průměrná měsíční mzda činila v roce 2023 34.124 Kč.

Vzhledem k absenci některých klíčových pozic v organizaci, které jsou potřebné pro prezentaci zahrady směrem k návštěvníkům, bylo s některými kolegy ze zahradnické sekce domluveno rozšíření jejich pracovní náplně o zajišťování péče o výstavní vitríny, správu sociálních sítí apod. V dalších letech organizace počítá s posílením týmu zahradníků, rozšíření úvazku botanika, posílení edukačního týmu a vytvoření pozice pro pracovníka marketingu.

V roce 2023 v organizaci nastaly tři odchody do důchodu na pozici asistentky, pokladní a vedoucího technika. Byla zrušena pozice sekretářky. Naopak vytvořena nově byla pozice vedoucí administrativy a edukátorky.

Organizační struktura je uvedena v příloze č. 1.

II. SPECIFICKÁ ODBORNÁ ČÁST

A. Stálé expozice

Stálé expozice jsou rozděleny na venkovní a vnitřní. Celkový počet rostlinných druhů a kultivarů představuje na 8500 položek. V expozicích i v zázemí jsou popsány informačními cedulkami. U některých jsou pro návštěvníky uvedeny zajímavosti o daném exempláři. Dále jsou u vnitřních expozic nabídnuty návštěvníkům podrobnější informace knižní formou a na důležitých místech venkovních expozic jsou umístěné audio panely, které návštěvníkům podávají důležité informace o danému expozičním místu.

1. Vnitřní skleníkové expozice

a) *Zvláštní sukulenty a kaktusy*

Umístění: pavilon A

Nevšední přehlídka rostlin, které dokážou přežít v suchém a horkém prostředí jižní Afriky a severoamerické pouště.

Tento pavilon je tematicky i prostorově členitý. Nachází se zde malé kaktusy a americké a africké sukulenty. Prostor napodobuje kamenitou pustinu. Snaží se ukázat různé formy přizpůsobení rostlin na méně příznivé podmínky.

Expozice kaktusů je rozdělena po rodech. V delší části po obvodu skleníku jsou kaktusy z Argentiny, Bolívie, Chile a Peru. V kratší části pak rostou mexické kaktusy.

Expozice sukulentů je rozdělena na africké a americké druhy. Rozdělena je rohovou výstavní plochou, kde jsou vystaveny zvláštní druhy sukulentů. V létě tu jsou k vidění teplomilné druhy např. z rodu *Pachypodium*. V zimě jsou dominantou další druhy, např. z rodu *Conophytum*.

Poslední částí této expozice je kamenitá pustina, ve které jsou umístěny jedny z prvních cévnatých rostlin naší planety.

b) *Aridní Afrika a Madagaskar*

Umístění: pavilon B

Centrální expozice představuje sukulenty a dřeviny Madagaskaru a rovníkové Afriky.

Jedná se o expoziční prostor navržený tak, aby umožnil vytvářet vhodné podmínky pro rostliny pouští, polopouští a savan Afriky. Větší část této expozice tvoří sukulentní rostliny ze subtropické Afriky a dále specifická ostrovní flora Madagaskaru a Kanárských ostrovů. V této expozici je umístěna pestrá přehlídka rodů *Aloe*, *Kalanchoe*, *Haworthia*, mnoho druhů pryšců (*Euphorbia*), ale také baobab (*Adansonia*) nebo rostlina welwitschie podivná (*Welwitschia mirabilis*).

c) *Australis*

Umístění: pavilon C

Suggestivně komponovaná expozice, která vás přenese do jihoaustralské buše. Atmosféru australské přírody dokresluje oranžová zem a soustavné volání holoubků diamantových (Geopelia cuneata), kteří bydlí ve voliře v horní části pavilonu.

Cestu touto expozicí lemují tvrdolisté keře rodů *Banksia*, *Melaleuca*, *Casuarina* nebo také majestátný žlutokap (*Xanthorrhoea*). V pavilonu je umístěna například i jedna z nejnebezpečnějších rostlin – spalující kopřivák morušovitý (*Dendrocnide moroides*). Většina rostlin této expozice jsou pyrofyty, které příznivě snáší požáry. V menší části skleníku jsou rostliny ze severní oblasti s letními dešti.

d) *Masožravé rostliny*

Umístění: pavilon D

Z hmyzího pohledu nejdravější část liberecké zahrady. Setkáte se v ní se špirlicemi, tučnicemi, rosnatkami a láčkovkami.

Centrální část pavilonu napodobuje močál jihovýchodu USA s porosty špirlic, zejména pak překrásnou špirlicí bělolistou (*Sarracenia leucophylla*). Pavilon však nabízí okénka i do jiných domovů masožravých rostlin, jako jsou mexické mokvavé skály, stolové hory ve Venezuele nebo tropický deštný les ostrovů indomalajské oblasti.

e) *Neotropis - pavilon tropů „Nového světa“, tedy Jižní Ameriky*

Umístění: pavilon E

Pavilon hostí pestrou ukázkou flóry Amazonie, například bromelie (*Bromeliaceae*), mučenky (*Passiflora*), podražce (*Aristolochia* spp.) a další. V letních měsících kraluje jezírku viktorie cruzova (*Victoria cruziana*) společně s lotosy.

Pavilon Neotropis představuje návštěvníkům i některé užité rostliny původem z Jižní Ameriky, jako je například kakaovník, vanilka, papája nebo ananas.

Victoria cruziana v pavilonu Neotropis:

f) Velké kaktusy

Umístění: pavilon F

Kaktusům a sukulentům je v botanické zahradě věnován velký prostor a v tomto pavilonu platí doslova.

Obří druhy kaktusů, jako *Cereus sp.*, *Pachycereus sp.* nebo *Echinocactus grusonii* jsou zde vysazeny do volné půdy a mohou svými kořeny prorůst až do podloží zahrady. Volné kořeny a výška skleníku jim tak dovoluje dorůst naprosto úctyhodných rozměrů.

V expozici se nachází i největší druh kaktusu na světě - saquáro obrovské (*Carnegia gigantea*). V přírodě dorůstá výšky kolem 20 m a dožívá stáří 200–250 let. Jedná se však o mimořádně pomalu rostoucí druh. Exemplář umístěný v expozici je vypěstovaný ze semínka v roce 2002. Vzhledem k podobnému ekologickému optimu tillandsií a agáví s kaktusy jsou v pavilonu F vhodně umístěny i tyto rostliny.

g) Paleotropis

Umístění: pavilon G

Expozice věnující se tropům „starých kontinentů“, Afriky a Asie. Dominantou je trs největšího bambusu na světě – *Dendrocalamus giganteus* z Bornea a také uměle vytvořený model kmene pralesního velikána s typickými deskovými kořeny.

Tato expozice hostí řadu lián a epifytů, jako by tomu bylo v přírodě. Kompozici lze pozorovat i z horního patra, což má evokovat pohled v korunách deštného pralesa. Jedním z unikátů pavilonu je největší zmijovec titánský (*Amorphophallus titanum*), rostlina se zdánlivě největším květem na světě.

V letních měsících zdobí jezírko tropické druhy leknínů a jejich pestrobarevné kultivary. Některé druhy kvetou pouze v nočních hodinách a ráno už jsou vidět jen zbytky noční krásy.

V pavilonu jsou k vidění také užitkové rostliny, např. rýže setá (*Oryza sativa*), banánovník Fehi (*Musa fehi*) s největšími listy ze všech rostlin v zahradě nebo také skořicovník pravý (*Cinnamomum verum*).

h) Pravěk

Umístění: Pavilon H

Seznamte se se světem, který ještě neznal trávu ani jiné kvetoucí rostliny. Rozhlédněte se kolem sebe a uvidíte vegetaci, kterou se živili býložraví dinosauři.

Pavilon, jehož expozice se snaží návštěvníka přenést nejen v prostoru, ale i v čase. A to do doby, kdy vzduchem létaly půlmetrové vážky (konec prvohor) nebo později, kdy začala éra vlády dinosaurů (druhoohory). Návštěvník tu může obdivovat výtrusné a nahosemenné starobylé rostliny – různé druhy cykasů, kapradin nebo vranečků. Pavilonu dominuje vodopád, který dotváří pravěkou scénérii.

Pohled do expozice Pravěk:

i) Květnice

Umístění: pavilon I

Zde si na své přijdou milovníci krásně kvetoucích a vonících rostlin.

Dominantou expozice jsou přes 200 let staré stromy plnokvětých japonských kamélií. Pět stromových kamélií rostoucích okolo bazénu, ve kterém plavou Koi kapři, získala zahrada v roce 1964 po zborcení oranžerie Státního zámku a hradu Frýdlant. V jarním měsících pavilon láká na sladkou vůni květů citrónů a pomerančů. Sezónně se zde prezentují kvetoucí hrnkové rostliny – lilie, bramboříky či kopytníky.

j) Lekníny

Umístění: pavilon L

V tomto pavilonu najdete naši chloubu – pyšníme se totiž největší a nejpestřejší sbírkou leknínů mezi veřejně přístupnými zahradami v České republice.

Pavilon byl vystavěn speciálně pro lekníny v roce 2014. Návštěvník zde může vidět jak největší lekníny: viktorii cruzovu a viktorii královskou (*Victoria cruziana*, *Viktoria amazonica*), tak nejmenší leknín světa, *Nymphaea thermarum*, mimořádně vzácnou raritu, která byla lidskou činností v přírodě již zcela vyhubena. Expozice je dále doplněna venkovními nádržemi, kde jsou umístěny pestrobarevné kultivary venkovních, mrazuvzdorných leknínů. Vzhledem k sezónnosti leknínů je tato část zahrady přístupná od května do září.

Květ viktorie královské:

k) Pavilon M

Pavilon M je nejmladší stavbou v areálu Botanické zahrady. Vznikl v prostoru bývalého stánku s občerstvením a doplňkovými předměty. Jeho kolaudace proběhla v roce 2020. Je zde výstava prezentující různé formy vegetačních uskupení, ze kterých pocházejí rostliny prezentované v Botanické zahradě. V dalších letech bude využíván pro krátkodobé výstavy.

l) Orchideje

Umístění: expoziční skleníky – horní patro

Botanická zahrada Liberec má ve svých sbírkách více než 1 500 druhů.

Orchideje představují jednu z nejpočetnějších skupin kvetoucích rostlin na světě. Počet druhů pouze odhadujeme a to mezi 25 – 30 tisíci. Sbírký zahrady jich schraňují více než 1500 a jsou představovány formou průběžně obměňovaných expozic.

m) Bonsaje

Bonsaje jsou tradiční a starobylou kapitolou zahradnického umění, které k Botanické zahradě v Liberci neodmyslitelně patří.

Zahrada je hrdým kurátorem 250 let staré bonsaje jalovce čínského (*Juniperus sinensis*), nejdéle pěstovaného exempláře mimo orient. Tato rostlina byla z Dálného východu dovezena v roce 1882 do Rakouska a přes šlechtické zahrady ve Vídni a v Čechách se nakonec v roce 1977 dostala až do Liberce. V nedávné době získala zahrada též bonsaj *Murraya paniculata*, jejíž certifikované stáří je 340 let.

Pohled do expozice bonsajů:

n) Akvária

Umístění: pavilon B

V našich akváriích uvidíte korálový útes, faunu a flóru velkých jihoafrických jezer nebo povodí Amazonky.

Akvaristika patří historicky mezi největší lákadla naší botanické zahrady. Pestrobarevná velkoobjemová akvária přenesou návštěvníka na korálový útes, do velkých jihoafrických jezer nebo do povodní řeky Amazonky. Můžete tu pozorovat velkou škálu živočichů od obojživelníků a ryb až po nejrůznější skupiny bezobratlých. V roce 2023 došlo vlivem únavy materiálu k havárii na jednom z akvárií. Při té příležitosti došlo k obměně expozice a byla vybudována nová expozice cichlid neboli tlamců z jezera Malavi.

2. Venkovní expozice

Venkovní expozice je členěna do několika samostatných celků. Významná část je věnována Rozáriu neboli expozici růží. V zahradě jsou umístěny již od 60. let minulého století. Jedná se o vyšlechtěné okrasné druhy i o původní botanické druhy. Ceněnou částí je i Alpinum, které představuje zmenšenou horskou krajinu. V botanické zahradě bylo vybudováno v roce 1957 a v letech 1990-2002 bylo postupně přestavěno. Ve venkovní expozici jsou dále k vidění části: Teplomilná květena severních Čech, Krkonošsko-jizerská flóra, Netřesky, Květena mokřadů, Lekniny, Rustikální zahrádka či Vřesoviště.

Kromě každodenní péče se venkovní expozici podařilo v roce 2023 realizovat výměnu zeminy a doplnění záhonu kosatců o 700 kusů šafránů a na 1000 ks krokusů.

Kosatec ve venkovní expozici Botanické zahrady

B. Krátkodobé výstavy a komentované prohlídky

V roce 2023 Botanická zahrada začala více směřovat své aktivity směrem k návštěvníkům. Připravila tři krátkodobé výstavy.

Ve spolupráci s Uníí botanických zahrad ČR byla realizovaná putovní výstava Stromy ve městě.

V rámci akce Crystal Valley week byla s firmou Crystalex připravena návštěvnický pozitivně hodnocená výstava pod názvem Flora & Glass s podtitulem *Fascinující spojení skla a přírody*. Akce se konala od 28. srpna do 2. září a v mírně sníženém rozsahu byla prodloužena i do dalších dnů.

Navazovala znovuoobnovená tradiční výstava kaktusů, která se konala 11. – 17. září. Akci v prostorách zahrady zajišťovali členové Klubu kaktusářů Liberec.

V rámci krátkodobých výstav byla spuštěna příprava výstav na rok 2024. Velký časový objem byl věnován přípravám pilotní výstavy pro rok 2024 s názvem Jablka s příběhem. Dále proběhl pečlivý výběr a příprava cibulovin na další pilotní výstavu, která se uskuteční v roce 2024 Květy jara.

V rámci kapacity pracovního týmu bylo uskutečněno několik komentovaných prohlídek na téma leknínů a žlutokapu (*Xanthorrhoea*).

Květ žlutokapu:

C. Odborná a publikační činnost

17. ledna 2023 botanická zahrada učinila významný krok pro propojení a výměnu zkušeností s ostatními botanickými zahradami v České republice vstupem do Unie botanických zahrad ČR.

V závěru roku Botanická zahrada zpracovala každoroční Index seminum, který byl rozeslán k nabídce poskytnutí semen a spór do botanických zahrad po celé Evropě tentokrát elektronickou verzí.

Dále byla zahrada oslovena ke spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR na dvou projektech – záchranný program pro obnovu populace tučnice české na Českolipsku a namnožení střevíčníku pantoflíčku za účelem jeho zachování v krajině Turnovska.

V prostorách zahrady byla vedena odborná exkurze pro studenty Univerzity Karlovy v Praze a odborná praxe pro studentku Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Dále byl umožněn praxe žáků Střední školy hospodářské a lesnické ve Frýdlantě a Střední školy zahradnické Kopidlno.

S podporou Libereckého kraje bylo v říjnu 2023 založeno edukační oddělení EDULIS, které se v počáteční fázi zaměří na mateřské školy a první stupeň základních škol. Cílem oddělení je zejména příprava stálých i příležitostných programů, které budou vycházet z Rámcového vzdělávacího programu a mohou tak být využity pro doplnění výuky v přirozeném prostředí. Edukační oddělení chce nabízet široké veřejnosti a školám a školským zařízením témata spojená s přírodou a tropickými rostlinami interaktivním způsobem. Při realizaci vzdělávacích programů chce klást důraz na vlastní prožitek, který je v prostředí botanické zahrady jedinečný. Školy mají možnost rozšířit témata výuky o nový rozměr, který ve školských zařízeních zprostředkovat nelze.

Pro širokou veřejnost jsou plánovány komentované prohlídky, workshopy a volnočasové akce, které mohou být doprovodným programem k výstavám a tématům, která jsou v zahradě aktuální.

Mimo to bude edukační oddělení podle své kapacity doplňkově vytvářet vzdělávací materiály či akce pro veřejnost.

Pilotní příležitostný výukový programy byly zaměřené na vánoční tematiku. Anotace programů včetně jejich vyhodnocení jsou přílohou č. 1 této zprávy.

Vzhledem k příznivému vývoji tržeb ze vstupného Botanická zahrada začala s postupným nákupem laboratorního vybavení. Odpovídající laboratoř zde prakticky neexistuje, a proto je potřeba ji v dalších letech od základu vybudovat.

Odborná exkurze pro studenty Univerzity Karlovy v Praze pod vedením RNDr. Miroslava Srby, Ph.D.

III. Vyhodnocení finančního hospodaření organizace

A. Výnosy organizace, zhodnocení vývoje

Liberecký kraj vyčlenil ve svém rozpočtu na provoz Botanické zahrady v roce 2023 částku ve výši 26 480 400,00 Kč. Vzhledem k situaci na trhu s energiemi byla část příspěvku přímo vyčleněna na náklady spojené se spotřebou elektrické energie a plynu. Vzhledem k prudkému poklesu cen energií v průběhu roku a dosažené úspoře ve spotřebě plynu, cca 200 MWH oproti předchozímu roku, bylo do rozpočtu kraje vráceno celkem 6 562 640,90 Kč. Dále byl proveden nařízený odvod z fondu investic ve výši 3 081 174,00 Kč.

Organizace tak využila v roce 2023 neinvestiční příspěvek od zřizovatele ve výši 19 917 759,10 Kč. Vlastní výnosy dosáhly výše 6 922 500,48 Kč. Dále organizace obdržela pojistné plnění na základě škodních událostí ve výši 64 242,00 Kč.

V polovině tohoto roku došlo k zavedení možnosti nákupu vstupenek elektronicky. Tyto vstupenky jsou nabízeny o 10 Kč levněji než při zakoupení přímo na pokladně. Důvodem je urychlení odbavení návštěvníků při vstupu zejména v období hlavní návštěvnické sezóny. Pro pravidelné návštěvníky byla zavedena dlouho chybějící možnost zakoupení permanentních vstupenek, prozatím pouze v elektronické verzi. Dále se na výši vlastních výnosů a návštěvnosti poprvé podílelo nově zřízené edukační oddělení Edulis svým pilotním příležitostným programem s vánoční tematikou. První realizovaný program je vždy realizován bezplatně a na základě jeho průběhu je dopracován. Bližší informace jsou uvedeny v příloze č. 2. Dále Botanická zahrada začala pravidelně přispívat na sociální sítě a v závěru roku spustila nové webové stránky. To vše se pozitivně promítlo do výnosů organizace.

Návštěvnost v roce 2023 byla za posledních pět let nejvyšší. Botanickou zahradu navštívilo necelých 70 000 návštěvníků. Její vývoj a porovnání v letech ukazuje následující tabulka:

Návštěvnost Botanické zahrady v roce 2023 v porovnání s předchozími lety

<i>Vnější vlivy</i>	<i>normál</i>	<i>Vládní opatření Covid</i>	<i>Vládní opatření Covid</i>	<i>normál</i>	<i>Zavedení elektronického vstupného, permanentních vstupenek, edukačního oddělení, marketingové aktivity</i>
<i>Rok</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Návštěvnost</i>	61 709	40 391	36 024	62 505	69 807

B. Náklady organizace

Vzhledem příznivému vývoji příjmů ze vstupného nemusela Botanická zahrada zapojit čerpání fondů, jak bylo původně plánováno.

Hlavní nákladovou položkou jsou pro organizaci mzdové náklady, které v roce 2023 dosáhly částky 14 680 940,00 Kč. Náklady na spotřebované energie činily 5 567 820,13 Kč. Zásmluvněné výdaje na zajištění provozu (např. zabezpečení EPS, poplatky za programy, provoz plynové kotelny, provoz webových stránek, odvoz odpadů, servis výtahů, pravidelné revize) představují částku přibližně 900.000 Kč. V průběhu roku byly realizovány opravy, z nichž nejvýznamnější byly – oprava venkovního protékajícího jezírka, oprava topení v zimovišti palem, únik vody z topného systému v pavilonu G (60.000 Kč), zřízení nového akvária po havárii.

Dále bylo nakoupeno nové IT vybavení pro provoz pokladny a nové zaměstnance.

Vzhledem k vysoké částce, kterou organizace vydává za stočné byla firmou Photon Watter zpracována studie na možnost využití dešťové vody. S touto studií bude dále pracováno při tvorbě Generelu rozvoje.

Vzhledem k dalšímu vývoji organizace předpokládáme v dalších letech navýšení zásmluvněných výdajů, např. o provoz dosud chybějící počítačové sítě.

Podrobný rozbor mzdových nákladů ukazuje následující tabulka:

Zaměstnanci, mzdové a osobní náklady		v Kč	
	řádek číslo	2022	2023
Průměrný evidenční přepočtený počet zaměstnanců	1	23	26
Mzdové náklady (bez OON) celkem	2	9 052 349	10 769 433
Čerpání fondu odměn na mzdy	3	0	0
Ostatní osobní náklady celkem	4	26 000	26 000
v tom - odměny za dohody konané mimo prac. poměr	5	0	0
- odstupné	6	0	217 975
- DPP	7	26 000	26 000
Průměrná měsíční mzda zaměstnance v Kč			
- bez FO (ř. 2 : ř. 1 : 12)	8	32 798,37	34 517,41
- včetně FO ((ř. 2 + ř. 3) : ř. 1 : 12)	9	32 798,37	34 517,41
Zákonné zdravotní pojištění - nákladové	10	803 665	948 629
Zákonné pojištění na sociální zabezp. - nákladové	11	2 214 556	2 580 988
Povinný příspěvek do FKSP (2%)	12	181 046	211 027

C. Plnění soustavy ukazatelů

Plnění soustavy ukazatelů zobrazují následující tabulky:

Závazné ukazatele	předpoklad	skutečnost
neinvestiční příspěvek na odpisy dlouhodobého majetku kraje	3 295 320	3 295 320
neinvestiční příspěvek na provoz organizace	23 185 080	16 622 439
limit prostředků na platy / podíl mimotarifních složek platu	14 790 131	14 680 940
použití prostředků rezervního fondu	300 000	
použití prostředků invest.fondu na opravy a údržbu nemovitého majetku kraje		
použití prostředků fondu odměn		
limit výdajů na pohoštění	10 000	9 662
počet zaměstnanců organizace	27	26,30

Dílčí ukazatele	předpoklad	skutečnost
Elektrická energie	1 778 000	827 704,88
Plyn	9 589 000	4 210 761,25

Odvod z investičního fondu do rozpočtu Libereckého kraje činil 3 081 174,00 Kč.

D. Hospodářský výsledek organizace

Hospodářský výsledek organizace v hlavní činnosti byl nulový. Skladbu nákladů a výnosů dle jednotlivých účtových skupin ukazuje následující tabulka:

	čerpání k 31.12.2023
NÁKLADY CELKEM	26 904 512,52
50 Spotřebované nákupy	6 383 301,18
51 Služby	2 086 038,62
52 Osobní náklady	14 680 940,00
53 Daně a poplatky	3 000,00
54 Ostatní náklady	26 764,01
55 Odpisy, rezervy a opravné položky	3 724 424,26
56 Finanční náklady	44,45
57 Náklady na transfery	
59 Daň z příjmů	
VÝNOSY Z ČINNOSTI	26 904 512,52
60 výnosy z vlastních výkonů a zboží	6 922 500,48
64 Ostatní výnosy	64 242,00
66 Finanční výnosy	10,94
67 výnosy z transferů	19 917 759,10
Hospodářský výsledek po zdanění	0,00

E. Finanční vypořádání příspěvků, dotací a návratných finančních výpomocí

Botanická zahrada v roce 2023 mimo provozního příspěvku od zřizovatele načerpala další příspěvky, dotace ani návratné finanční výpomoci.

F. Doplnková činnost

V roce 2023 tvořil hlavní příjmy v rámci doplňkové činnosti doplňkový prodej drobných předmětů – pohlednic, magnetek, turistických známek či vizitek. Dlouhodobě se nedaří prodávat ve větším objemu knižní publikace, které vydala Botanická zahrada ještě před převedením na nového zřizovatele. Knihy jsou v celkové hodnotě přes jeden milion korun. V příštích letech se pokusíme jejich prodej zatraktivnit, ale i tak počítáme s postupným odpisem. Hospodářský výsledek v doplňkové činnosti činil 49 356,74 Kč.

G. Stavy peněžních fondů

V roce 2023 organizace nečerpala rezervní ani investiční fond. Pohyby prostředků na fondech zachycují následující tabulka:

Ukazatel	Stav k 31.12.2022	Příděl	Čerpání/ odvod IF	Stav k 31.12.2023	Příděl z HV	Stav po přídělu
Rezervní fond	911 027,83	9 383,33		920 411,16	49 356,74	969 767,90
Fond reprodukce majetku/Investiční fond	7 124 449,98	3 295 315,00	3 081 174,00	7 338 590,98		7 338 590,98
Fond odměn	378 030,11	0,00		378 030,11		378 030,11
Fond kulturních a sociálních potřeb	702 248,30	211 027,00	172 450,00	740 825,30		740 825,30
Výsledek hospodaření předcházejících účetních období				1 038 532,18		
Celkem	9 115 756,22			10 416 389,73	49 356,74	9 427 214,29

Fond kulturních a sociálních potřeb byl čerpán zejména na příspěvek na stravování zaměstnanců (necelých 124 000 Kč), dále na peněžité dary při životních výročích a prvotním odchodu do důchodu (41 000 Kč) a příspěvek na rekreaci (7 900 Kč).

H. Inventarizace

V průběhu roku došlo ke sladění majetkové evidence s platnou vnitřní směrnicí organizace. Jednotlivé položky majetku byly přesunuty do správné kategorie na základě jejich pořizovací ceny. Dále byl vyřazen nepotřebný majetek. Inventarizace majetku a závazků Botanické zahrady Liberec – LK, příspěvkové organizace ke dni 31.12.2023 byla provedena v souladu se zákonem 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění, a vyhlášky 270/2010 o inventarizaci majetku a závazků. Souhrnná inventarizační zpráva byla v řádném termínu odevzdána zřizovateli.

U účtu 132 – zásoby – bylo při inventuře zjištěno, že při převodu organizace od zřizovatele statutárního města Liberce bylo administrativně opomenuto darování zásob ve formě knih:

Titul	Počet kusů	Cena za kus	Celkem za titul
Tropický ostrov Cejlon	197	261,80	51 574,60
Vábná Guatemala	175	257,40	45 045,00
Egypt	173	162,80	28 164,40
Zanzibar	192	162,80	31 257,60
Kuba	161	201,30	32 409,30
Bydliště lomikamenu trsnatého vlnatého	130	100,-	13 000,00
Botanická zahrada	16	100,-	1 600,00
CELKEM			203 050,90

(účetní zápis 132/649 ke dni 31.12.2023)

Dále bylo zjištěno, že kniha Orchideen in Liberec, vydaná v roce 1998, je nabízena k prodeji za 100 Kč, ale účetní cena jednoho výtisku dle darovací smlouvy je 166,95. Z tohoto důvodu došlo k vytvoření opravné položky vycházející z prodejní ceny 100 Kč. Opravná položka ve výši 242.423,10, kusů je 3 620.

Všechny inventurou zjišťované předměty byla řádně uloženy a skladovány, organizace neeviduje žádné pohledávky ani závazky po splatnosti.

I. Výsledky kontrol

V Botanické zahradě proběhly v roce 2023 celkem dvě kontroly.

První kontrolu provedl Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj dne 31.8.2023. Byla zaměřena na úsek zaměstnanosti a ochrany pracovních vztahů a nenašla žádná pochybení.

Dále proběhla kontrola zřizovatele, která byla zaměřena na kontrolu hospodaření za rok 2023 a další. Kontrola byla zahájena 19. června 2023. Organizaci bylo doporučeno několik nápravných opatření, které organizace přijala.

IV. Zhodnocení roku 2023 v Botanické zahradě Bc. Václavem Lenkem, ředitelem organizace

Rok 2023 byl, troufám si říct, pro Botanickou zahradu počátečním startem pro velké změny. Po dlouhé době v jejím čele stojí nové vedení, před rokem dostala nového zřizovatele – Liberecký kraj. Přestože, nebo spíše právě proto, že se zahradnický tým každodenně pečlivě stará o svěřené exempláře, zůstávají běžnému návštěvnickému oku skryté dosluhující tendence zařízení a vybavení Botanické zahrady. Zároveň stávající řešení prostor postupně přestalo vyhovovat běžnému standardu pro návštěvníky – chybí zde místo pro odpočinek či občerstvení, návštěvník si nemá kam odložit věci, zcela chybí odpovídající zázemí pro edukaci, není zde dostatečný prostor pro moderní laboratoř nebo kanceláře pro zaměstnance. Dále je velká část zařízení na hraně své životnosti, což napovídají nejen havarijní události v tomto roce.

Kladně hodnotím, že se v roce 2023 podařilo definovat potřeby pro další rozvoj Botanické zahrady a otevřít přínosná jednání s architekty na toto téma. Na jejich základě bylo rozhodnuto, že bude v následujících letech zpracován Generel rozvoje s důrazem na efektivní využití omezeného prostoru, na kterém se zahrada rozprostírá.

Po odborné stránce nastal významný milník Botanické zahrady jejím vstupem do Unie botanických zahrad ČR. Zahrada se tak otevřela výměně zkušeností a znalostí s dalšími odbornými pracovišti a může tak získávat aktuální informace ze své oblasti, např. ohledně návrhů připravovaného zákona o botanických zahradách, sdílení zkušeností s jednotlivými druhy. Cením si také projevené důvěry Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Nově zřízené edukační oddělení Edulis nastartovalo novou éru Botanické zahrady, kdy se může podílet, obdobně jako ostatní odborné instituce, na vzdělávání dětí a žáků v přirozeném prostředí a svými programy vhodně podpořit školní výuku. Mimo to si cením svých kolegů, díky kterým mohli být realizovány i odborné exkurze pro vysoké školy a několik odborných praxí pro střední školy.

A samozřejmě nesmím zapomenout ani na návštěvníky z řad veřejnosti, pro které bylo uskutečněno několik výstav a zavedeny permanentní vstupenky.

Co dodat závěrem? V následujících letech je před námi jistě spousta každodenní práce nutné pro udržení dosavadní kvality sbírek, posunutí Botanické zahrady na úroveň služeb pro návštěvníky, které jsou v dnešní době běžné, obnova dosluhujícího zařízení a vybavení zahrady, zavedení jednotného vizuálního stylu, nastartování marketingových činností, zpracování Generelu rozvoje a jeho následná realizace – např. vybudování moderní laboratoře, odpovídajícího zázemí pro edukaci, obnova opláštění skleníků a mnoho dalšího.

Nezbývá než popřát Botanické zahradě stále odhodlané kolegy, kteří svou každodenní prací zahradu nejen udržují, ale posouvají ji dál.

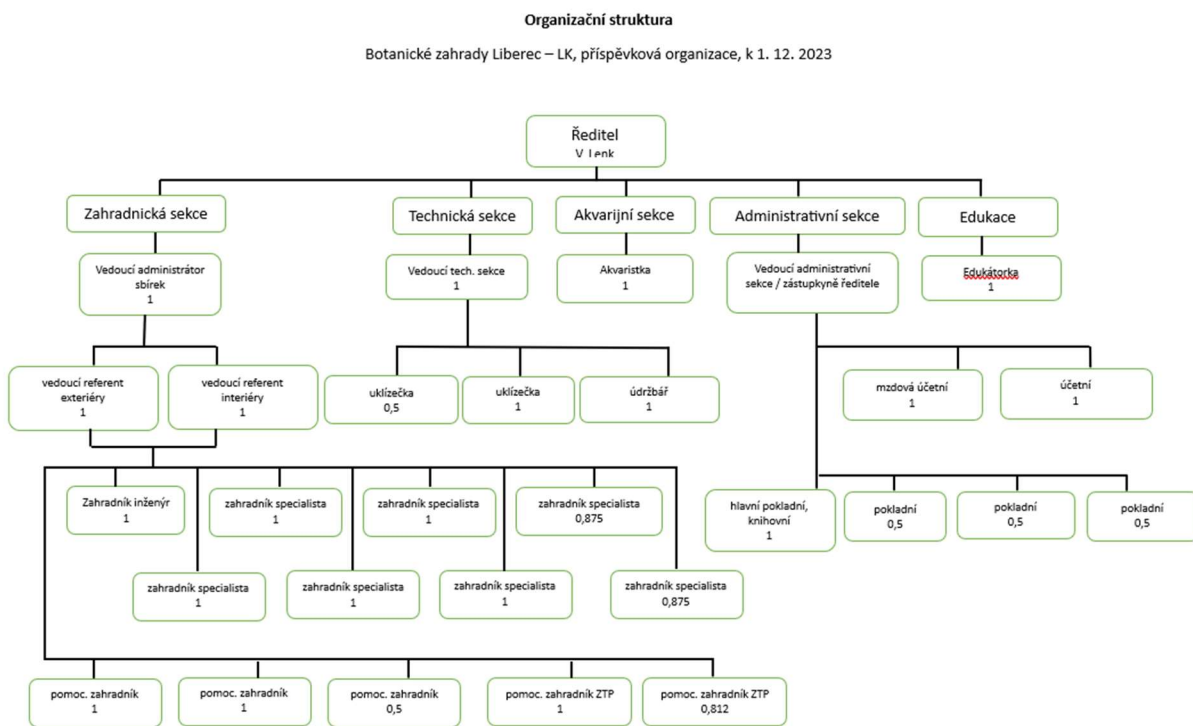
V. Přílohy

Příloha A Organizační struktura

Příloha B Pilotní příležitostné edukační program Vánoce – statistika

Příloha C Hlavní činnost – plnění rozpočtu

A. Organizační struktura

B. Pilotní příležitostné edukační program Vánoce – statistika

Edukace v Botanické zahradě Liberec - rok 2023

Kouzlo Vánoc

Věková skupina: Program pro MŠ, I.tř. ZŠ

Časová dotace: 60min

Cena za program: 50 Kč/ dítě, doprovod zdarma

Termín: 27.11. - 21.12. 2023

Cíl: Interaktivní formou seznámit děti s exotickými rostlinami, které jsou pro nás neodmyslitelnou součástí Vánočních svátků

RVP: Propojení oblastí Dítě a jeho tělo a Dítě a svět

Program je zaměřen na kognitivní činnost, interaktivní zp. poznávání exotických rostlin, je provázen smyslovými a psychomotorickými hrami. Děti během programu zapojují všechny své smysly.

Anotace:

Předvánoční čas je pro děti obdobím, které je magické, plné zázraků a kouzel. Stejně jako program, který jsme pro vás připravili v Botanické zahradě Liberec. Zapojíme všechny smysly a objevíme různá zákoutí botanické zahrady, která skrývají rostliny, bez nichž by Vánoční svátky postrádaly své kouzlo. Bude se ochutnávat, očichávat, hmatat i kouzlit, vyčarujeme si kouzlo Vánoc.

Klíčová slova: Tropické rostliny, koření, smysly, kouzlo, Vánoce

Program navštívilo:

Z celkového počtu 87 dětí bylo 18 dětí neplaticích.

Recenze:

“Naše dojmy z absolvovaného programu pro naši MŠ jsou hlavně a jen pozitivní. Oceňujeme využití zážitkového učení, využití všech smyslů, podporu fantazie a překvapení, které děti předškolního věku ocení nejvíce. Program smysluplně zapadal do tématu "Kouzlo Vánoc", byl moc hezky strukturovaný a děti bavil. Moc děkujeme za možnost využít takový program a rádi se vrátíme na nějaký další.”

MŠ Knoflík

“Edukační program, kterého jsme se zúčastnili, se nám moc líbil a rozhodně bychom rádi podpořili další takové projekty. Program byl přiměřeně dlouhý a dostatečně poutavý, takže zaujal děti napříč věkovými kategoriemi. Zajímavost a atmosféru samozřejmě dodává i prostor Botanické zahrady. Z naší strany musíme program hodnotit jenom kladně.

Děkujeme za příjemné dopoledne a těšíme se na brzkou shledanou.”

MŠ Knoflík

“Vánoční edukační program se nám všem opravdu velmi líbil. Pozitivně hodnotíme zapojení více smyslů a předání informací skrze prožitek. Děti tak mohly navnímat vánoční atmosféru i jinak než poslechem vánočních koled, či tradic. Prožitek řadíme mezi nejhlavnější a nejefektivnější metody při práci s dětmi. :-) Osobně si myslím, že tento vánoční program je pro děti velmi atraktivní a byla by velká škoda v něm nepokračovat.

Budeme rádi za jakékoliv jiné nabídky edukačních programů, kterých bychom se mohly s dětmi zúčastnit. “

MŠ Škatulka

Vánoce v pavilonu tropů

Věk: Program je určený pro děti II. - IV. tř. ZŠ

Časová dotace: 60min

Cena za program: 50Kč/ za dítě, doprovod zdarma

Termín: 27.11. - 21.12.2023

Cíl: Interaktivní formou seznámit děti s exotickými rostlinami, které jsou součástí Vánočních svátků. Vysvětlíme si, proč tyto rostliny nenajdeme u nás v přírodě a dozvíme se i něco o tom, jak se produkty těchto rostlin získávají.

RVP: Člověk a jeho svět

Školní předmět: Přírodověda, Zeměpis, Český jazyk

Anotace:

Bez vůně skořice, vanilky či kakaa bychom si Vánoce představili jen stěží. S těmito a několika dalšími rostlinami se děti interaktivní formou seznámí přímo v našich sklenících a dozví se základní informace o jejich přirozeném prostředí nebo o zpracovávání produktů, které díky těmto rostlinám získáváme. Program plný vůní a chutí děti provede několika expozicemi Botanické zahrady, přiměje je se zamyslet a vyluštit úkoly, ve kterých upotřebí nově získané informace. Nebylo by pravé Vánoční atmosféry bez sladkého překvapení na závěr.

Program navštívilo:

Z celkového počtu 381 dětí bylo 25 dětí neplatících.

Recenze:

“Vážená paní lektorko, chtěly bychom vám poděkovat za velmi pěkný vánoční program ve vaší Botanické zahradě v Liberci. Program, který děti zaujal pestrými činnostmi i vaším milým a profesionálním přístupem, přispěl k vytvoření vánoční nálady a vhodně rozšířit vědomosti žáků. Mimoškolní činnost v zařízeních s odborníky vnímáme jako důležitou formu výuky, Přímé pozorování obohacené činnostním učením se skutečnými přírodninami, které máte pro děti v programu připravené, je pro učení a zapamatování velmi důležité. Máme dobrou zkušenost s výukovými programy v IQ Parku, v IQ Landii, Oblastní galerii, v Divizně nebo v Krajské vědecké knihovně a jsme rády, že nově můžeme využívat i krásné prostředí Botanické zahrady, kam se hodláme vracet. Na vaše další programy se těšíme.”

ZŠ Hodkovice nad Mohelkou

Během období 27.11. - 21.12.2023 navštívilo edukační Vánoční program v Botanické zahradě:

C. Hlavní činnost – plnění rozpočtu

	účet	ukazatel	schválený 2023	upravený 2023	čerpání k 31.12.2023	%
NÁKLADY CELKEM - účtová třída 5			32 480 400	33 544 642	26 904 513	80,21
50	Spotřebované nákupy		12 624 500	12 817 267	6 383 301	49,80
	501	spotřeba materiálu	577 500	880 267	815 481	92,64
	502	spotřeba energie (teplo, voda, plyn, el.energie)	12 047 000	11 937 000	5 567 820	46,64
51	Služby		1 740 190	2 233 305	2 086 039	93,41
	511	opravy a udržování	571 500	437 540	393 182	89,86
	512	cestovné	20 000	20 000	13 225	66,13
	513	náklady na reprezentaci	5 000	10 000	9 662	96,62
	518	ostatní služby	1 143 690	1 765 765	1 669 970	94,57
52	Osobní náklady		14 790 131	14 790 131	14 680 940	99,26
	521	mzdové náklady	10 792 000	10 792 000	10 795 433	100,03
	524	zákonné sociální pojištění	3 708 131	3 708 131	3 586 230	96,71
	527	zákonné sociální náklady	290 000	290 000	299 277	103,20
53	Daně a poplatky		3 500	3 500	3 000	85,71
	538	jiné daně a poplatky	3 500	3 500	3 000	85,71
54	Ostatní náklady		26 764	26 764	26 764	100,00
	549	ostatní náklady z činnosti	26 764	26 764	26 764	
55	Odpisy, rezervy a opravné položky		3 295 315	3 673 675	3 724 424	101,38
	551	odpisy dlouhodobého majetku	3 295 315	3 295 315	3 295 315	
	558	náklady u drobného dlouhodobého majetku		378 360	429 109	113,41
56	Finanční náklady				44	
	563	kurzové ztráty			44	
57	Náklady na transfery					
59	Daň z příjmů					
VÝNOSY Z ČINNOSTI - účtová třída 6			32 480 400	33 544 642	26 904 513	80,21
60	výnosy z vlastních výkonů a zboží		5 000 000	6 700 000	6 922 500	103,32
	602	výnosy z prodeje služeb	5 000 000	6 700 000	6 922 500	103,32
64	Ostatní výnosy		1 000 000	364 242	64 242	17,64
	648	čerpání fondů	1 000 000	300 000		
	649	ostatní výnosy z činnosti		64 242	64 242	100,00
66	Finanční výnosy				11	
	663	kurzové zisky			11	
67	výnosy z transferů		26 480 400	26 480 400	19 917 759	75,22
	672	výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	26 480 400	26 480 400	19 917 759	75,22
Hospodářský výsledek po zdanění			0	0	0	0